

La mineria de potassa del Bages. Informe de l'Estudi Ramon Folch

El novembre passat, l'associació patronal ibèrica de fabricants de sal (Afasal) divulgava l'informe «Anàlisi de la situació actual i futura dels impactes ambientals de l'activitat potàssica del Bages - Anàlisi del pla Phoenix», realitzat per l'Estudi Ramon Folch i associats. Vegeu-ne el resum executiu a l'adreça <http://ichn.iec.cat/bages/hemeroteca/ERF%20Resum%20executiu.pdf>.

L'afectació de la mineria de potassa del Bages a la conca del Llobregat és una qüestió ambiental i econòmica de magnitud enorme que traspasa segles, el problema més greu a Catalunya en matèria de residus, de paisatge i de qualitat d'aigües. La presència destacada i pocavergonyosa dels runams de Súrria i Sallent, que acumulen per ara uns 70 milions de tones de residus salins, deu ser també l'incompliment més a l'engròs de la normativa ambiental a Catalunya. Des de fa anys la ICHN, en particular la **delegació del Bages** participant a la **plataforma Montsalat**, s'ha preocupat també d'aquest assumpte. Com a antecedent, serveixi l'article «Qui contamina, cobra», publicat al **NOTÍCIES de la ICHN núm. 85**, el setembre del 2009.

L'informe ERF estudia els fets i presenta amb ordre i rigor conclusions demolidores.

En primer lloc corrobora la salinització de les aigües i els costos públics per posar-hi remei que des de les entitats s'han denunciat amb insistència. De l'anàlisi de la situació actual, l'informe ERF conclou que:

- Els dipòsits de residus salins d'Iberpotash causen una salinització severa als cursos fluvials.
- La salinització de la conca del Llobregat s'ha

de minimitzar per assegurar l'abastiment d'aigua a la regió metropolitana de Barcelona.

- L'empresa explotadora no posa les mesures suficients per controlar la salinització, a les quals obliguen la legislació i els requeriments de les autoritzacions ambientals.
- Les actuacions més significatives per esmorteir els impactes ambientals de l'activitat minera han estat finançades per l'administració pública.
- L'import de les fiances de restauració és mot inferior al cost real de la restauració. Una sentència del TSJC de l'octubre del 2011 condemna aquest desajust.

La falta de restauració i el càrrec a les finances públiques de les mesures correctores de la salinització de les aigües podrien generar un cas de dumping ambiental.

Amb aquest estat de coses, no és estrany que Iberpotash acumuli causes als jutjats, tampoc que els comptes de l'Agència Catalana de l'Aigua estiguin en números vermells, que es privatitzi la companyia subministradora Aigües del Ter-Llobregat, ni que pugi el cànon al rebut de l'aigua.

(Continua)

L'informe ERF va més lluny: estudia el cost de les tècniques de gestió de residus i de restauració aplicables a la mineria de potassa del Bages i projecta escenaris futurs. Segons els càlculs de l'ERF, la gestió de residus — per dissolució i enviament per col·lector al mar, per retorn a les galeries o per restauració dels runams— significarien, en el pitjor dels casos, un cost del 3 % sobre el preu de venda de la potassa.

Iberpotash ha fet públic un pla d'ampliació, l'anomenat pla Phoenix, que preveu en una primera fase l'obertura d'una rampa d'accés per camió a l'interior de la mina de Súrria — la perforació de la qual ha començat ja abans que el corresponent Pla Especial Urbanístic

El runam del Cogulló i la Sèquia de Manresa, cal triar entre residus salins a l'aire lliure o aigua dolça.

estigui aprovat definitivament—, la instal·lació d'una planta d'elaboració de sal per buit o sal vacuum amb capacitat per 750.000 tones/any i el tancament de l'explotació de Sallent i Balsareny. No hi ha horitzó per la restauració dels runams de Sallent. D'altra banda, el Departament de Territori i Sostenibilitat acaba d'aprovar inicialment una nova línia elèctrica de 110 kV entre Sant Mateu de Bages i la planta d'Iberpotash a Súrria que, a més de trepitjar paisatges naturals prou ben conservats, s'acosta barroerament als veïnats d'Antius (Callús) i de Cererols (Súrria). En una segona fase, Iberpotash ampliaria encara més l'explotació de Súrria i construiria una 2a planta de sal vacuum, sempre que anés acompanyada d'inversions públiques en una nova via de tren que connectés Súrria a un corredor ferroviari mediterrani ja construït, en una nova terminal al port de Barcelona apta per vaixells de major calat i en un polígon industrial en terrenys no urbanitzables de Callús.

Iberpotash presenta les plantes de sal vacuum com la sortida als residus salins. Però les projeccions de l'ERF, basades en dades d'Iberpotash, posen de manifest que amb el pla Phoenix els runams segueixen creixent a un ritme d'1,2 MT/any, menor que l'actual però encara astronòmic i durant molt més temps. La previsió de comercialitzar més sal comuna es compensa per l'increment de l'escala de l'explotació que implica una major generació de residus. El balanç és un total d'entre 127 i 147 MT de residus salins acumulats a la conca mitjana del Llobregat l'any 2075, el doble d'ara.

La discussió al voltant del despropòsit dels runams salins d'Iberpotash és ben oberta. Si l'administració catalana no capgira l'actitud tolerant del deixar fer a la mineria mentre inverteix per solucionar els proble-

mes a l'abastament d'aigua, seran tribunals catalans, espanyols o europeus que dictaran les correccions. Seria preferible un aterratge programat, que no una caiguda a cops de sentència.

Els mitjans de comunicació comarcals Regió7 i Canal Taronja, ambdós subvencionats per Iberpotash, sense contradir ni una sola dada, ni un sol resultat de l'informe ERF, miserablement li han retret que hagi estat encarregat per fabricants de sal de fora de Catalunya, que el director de l'informe, Frederic Ximeno, havia estat al Departament de Medi Ambient i Habitatge i l'oportunisme quan Iberpotash es disposa a entrar al mercat de la sal vacuum. Davant de la crítica, deixem constància que la protesta popular per la salinització de l'aigua s'ha mantingut des de l'any 1925 quan va començar la mineria de potassa a Súrria i que Montsalat al Bages persisteix en la qüestió des del 1997, que la patronal ibèrica de la sal té socis catalans, portuguesos i espanyols, tots amb el mateix dret d'expressió i de ser escoltats i, sobretot, que els fets són els que són, independentment de qui els expliqui. Si alguna marca de la casa té la llarga i fecunda trajectòria de Ramon Folch en l'estudi i interpretació ambiental, iniciada l'any 1976 com a secretari de redacció del celebrat llibre *Natura, ús o abús?* promogut per la ICHN, és la garantia del rigor científic i del bon fer expositiu.

Agraïm a l'ERF haver entrat a estudiar les múltiples cares de l'afectació ambiental de la mineria de potassa al Bages. Serveixin aquestes ratlles d'encoratjament i suport.

[S'Altesa Reial el Príncep d'Astúries cancel·la la visita anunciada a Iberpotash-Súrria.](#)

Els mateixos mitjans que han menystingut l'informe de l'ERF, durant mesos havien estat anunciant la visita protocol·lària del Príncep Felip de Borbó a la mina de Súrria el 4 de desembre, dia de Santa Bàrbara patrona dels miners, per presidir la commemoració del centenari del descobriment de la potassa i la celebració de l'inici del pla Phoenix d'Iberpotash amb els treballs de la nova rampa.

A finals d'octubre, la ICHN-Bages va trametre una [carta a SAR el Príncep d'Astúries](#) exposant que probablement la informació que havia rebut de l'empresa minera era esbiaixada, i que els residus de la mineria de potassa són —i per molts més anys ho seguiran sent sota el pla d'ampliació Phoenix— un gran problema ambiental a Catalunya.

La ICHN-Bages el 19.05.12 als plans de Ridor, on el POUM de Sallent preveu l'ampliació del runam del Cogulló.

(Continua)

Poc abans de la data assenyalada, la direcció d'Iberpotash va fer saber, només internament, que, en contra d'allò que s'havia previst, el Príncep d'Astúries no assistiria a Síria a la cerimònia de Santa Bàrbara.

Els mitjans que reiteradament n'havien anunciat la presència no han donat cap explicació.

Sí que hem rebut la resposta de la Casa Reial expressant l'agraïment del Príncep per la informació facilitada. A falta del Príncep, han passat els Reis, el 5 de gener.

Trobareu més informació al [web del Medi Natural del Bages](#), impactes ambientals i al de la [Plataforma Cívica Montsalat](#). ■